

Õiguskomisjon

2015/2147(INI)

7.12.2015

ARVAMUS

Esitaja: õiguskomisjon

Saaja: tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon

ettevalmistuste kohta digitaalse ühtse turu aktiks
(2015/2147(INI))

Arvamuse koostaja (*): Angel Dzhambazki

(*) Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 54

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Õiguskomisjon palub vastutaval tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonil ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab, et majanduskasvu, innovatsiooni, kodanike ja tarbijate valiku, töökohtade ja sealhulgas kvaliteetsete töökohtade loomise ning konkurentsivõime edendamine on ülimalt oluline, ning on veendunud, et digitaalne ühtne turg on nende eesmärkide saavutamisel keskse tähtsusega, kuna see aitab kaotada kaubandustõkked, suurendada tootlikkust, ühtlustada veebipõhiste ettevõtete protsesse, toetada loojaid, investoreid ja tarbijaid ning digitaalmajanduse valdkonnas töötavaid inimesi, pöörates erilist tähelepanu VKEdele, ning muuta erainvesteeringud loomemajanduse taristusse äriiselt atraktiivseks, vähendades samal ajal bürokraatiat ja soodustades uute idufirmade loomist; märgib lisaks, et on oluline hõlbustada seaduslikku juurdepääsu teadustöödele ja loometeostele ning tagada kõrgetasemeline tarbija- ja andmekaitse digitaalsel ühtsel turul; nõuab tulevikukindlat regulatsiooni ning kõigi uute ettepanekute mõju hindamist konkurentsivõime, majanduskasvu, VKEde, innovatsioonipotentsiaali ja töökohtade loomise seisukohalt, samuti nende võimalike kulude ja tulude hindamist koos keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamisega;
2. väljendab heameelt komisjoni teatise „Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia” (COM(2015)0192) ning selles sisalduva lubaduse üle ajakohastada praegust autoriõiguste raamistikku, et kohandada seda vastavalt digitaalajastule; rõhutab, et raamistiku muutmist tuleks käsitleda sihipäraselt, keskendudes loojate ja teiste õigusteomajate õiglasele ja nõuetekohasele tasustamisele nende teoste kasutamise eest, majanduskasvule, konkurentsivõimele ja paremale tarbijakogemusele, kuid ühtlasi vajadusele tagada põhiõiguste kaitse;
3. juhib tähelepanu intellektuaalomandiõiguste rollile ja tuletab meelde, et autoriõiguse erandid ja piirangud on autoriõiguste süsteemi üks aspekt; toonitab, et autoriõiguse sihipärased erandid ja piirangud on väga olulised, et soodustada majanduskasvu, innovatsiooni ja töökohtade loomist, ergutada tulevikus loomingu suundumust ning suurendada ELis mitmekesisust nii innovatsiooni kui ka loomingu ja kultuuri valdkonnas;
4. toonitab sellega seoses, et ELi kultuuri- ja loomemajandus on majanduskasvu, innovatsiooni ja konkurentsivõime edendaja, kuna annab sektori andmetel tööd enam kui 7 miljonile inimesele ja moodustab rohkem kui 4,2 % ELi SKPst¹;
5. usub, et reformiga tuleks saavutada õige tasakaal kõigi asjaomaste huvide vahel; juhib tähelepanu asjaolule, et loomemajandusel on oma eripära ja erisugused probleemid, mis on eelkõige tingitud mitmesugust tüüpi sisust, loomingu ning kasutatavatest ärimudelitest; palub seetõttu komisjonil tuvastada paremini see eripära ning võtta seda muudatus- ja lahendusettepanekute esitamisel arvesse;
6. rõhutab, et autoriõiguste raamistiku mis tahes reformi aluseks peaks olema kõrgetasemeline kaitse, kuna õigused on intellektuaalse loometegevuse seisukohalt väga

¹ EY uuring „Creating growth – Measuring cultural and creative markets in the EU”.

olulised ning tagavad stabiilse, selge ja paindliku õigusliku aluse, mis toetab investeringuid kultuuri- ja loomesektorisse ning selle kasvu, kõrvaldades ühtlasi õigusliku ebakindluse ja õiguslikud vastuolud, mis mõjutavad negatiivselt siseturu toimimist;

7. palub komisjonil tagada, et autoriõiguse direktiivi reformis võetaks arvesse 2001. aasta autoriõiguse direktiivi mõju järelhindamise tulemusi ning tuginetaks kindlatele tõenditele, sealhulgas muudatusi kaasa toovate elementide võimaliku mõju hinnangule, eelkõige seoses audiovisuaalteoste tootmise, rahastamise ja levitamisega ning ka kultuurilise mitmekesisusega; on seisukohal, et tuleb koostada nõuetekohane majandusanalüüs, sealhulgas töökohtadele ja majanduskasvule avaldatava mõju kohta;
8. palub lisaks komisjonil võtta arvesse parlamendi 9. juuli 2015. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ (autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas) rakendamise kohta¹;
9. juhib tähelepanu sellele, et 56 % eurooplastest kasutab internetti kultuurilistel eesmärkidel, ning märgib seetõttu mitmete autoriõiguse erandite olulisust; tuletab komisjonile meelde, et enamik Euroopa Parlamendi liikmeid toetab miinimumstandardite kohaldamise läbivaatamist autoriõiguse erandite ja piirangute puhul ning direktiivis 2001/29/EÜ sätestatud erandite ja piirangute nõuetekohast kohaldamist; rõhutab, et autoriõiguse erandite ja piirangute käsitus peaks olema tasakaalustatud, sihipärane ja vormineutraalne ning peaks põhinema üksnes tõendatud vajadustel ega tohiks piirata ELi kultuurilist mitmekesisust, selle rahastamist ega õiglase hüvitise maksmist autoritele; rõhutab, et kuigi teksti- ja andmehankimise puhul on vaja suuremat õiguskindlust, et võimaldada teadlastel ja haridusasutustel laialdasemalt kasutada autoriõigusega kaitstud materjali, sealhulgas piiriüleselt, tuleks teksti- ja andmehankimise ELi-üleseid erandeid kohaldada üksnes kasutaja seadusliku juurdepääsu korral ning need tuleks välja töötada kõigi sidusrühmadega konsulteerides pärast tõenditepõhise mõjuhindamise läbiviimist;
10. rõhutab, et on oluline parandada autoriõiguse korralduse selgust ja läbipaistvust, eelkõige seoses kasutaja loodud sisu ja isiklikuks tarbeks kopeerimise tasudega nendes liikmesriikides, mis on otsustanud neid kohaldada; märgib sellega seoses, et kodanikke tuleks teavitada autoritasu tegelikust summast, selle eesmärgist ja kasutamise viisist;
11. rõhutab, et digitaalne ühtne turg peaks võimaldama kõigile, sealhulgas puudega inimestele, tagada juurdepääsu autoriõigusega kaitstud toodetele ja teenustele ja seotud õigustele; on sellega seoses sügavalt mures, et ei ole tehtud edusamme Marrakechi lepingu (avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) ratifitseerimisel, ja nõuab tungivalt, et leping ratifitseeritaks võimalikult kiiresti; ootab huviga Euroopa Liidu Kohtu otsust selles küsimuses;
12. nõuab sihipäraseid ja tõenditepõhiseid reforme, et tõhustada piiriülest juurdepääsu veebisisule, mis on seaduslikult kättesaadav või on seaduslikult omandatud, kuid hoiatab kohustuslike üleeuroopaliste litsentside väljastamise valimatu edendamise eest, kuna see võib vähendada kasutajatele kättesaadavaks tehtavat sisu; toonitab, et territoriaalsuse põhimõte on autoriõiguste süsteemi oluline osa, võttes arvesse territoriaalsete litsentside

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0273.

andmise olulisust ELis; nõuab, et lõpetataks põhjendamatu asukohapõhine piiramine, seades suurema õiguskindluse saavutamise esimese sammuna esmatähtsale kohale seaduslikult omandatud või seaduslikult kättesaadava sisu piiriülese ülekantavuse, ning nõuab paindlike ja innovaatiliste litsentsimissüsteemide tagamiseks uute ärimudelite kasutuselevõtmist; märgib, et sellised mudelid peaksid tarbijatele kasu tooma eesmärgiga tagada keeleline ja kultuuriline mitmekesisus, kahjustamata territoriaalsuse põhimõtet või lepingu sõlmimise vabadust;

13. väljendab heameelt komisjoni soovi üle tõhustada ELi teadusuuringuid ja innovatsiooni autoriõigusega kaitstud materjali piiriülese kasutamise parandamise abil; leiab, et see püüe on keskse tähtsusega teadmiste ja veebipõhisele haridusele juurdepääsu tõhustamise ning ELi haridusastutuste ülemaailmse konkurentsivõime parandamise seisukohalt;
14. rõhutab, kui oluline on juurdepääs teabele ja sisule avalikus sfääris; rõhutab, et sisu, mis on üldkasutatav ühes liikmesriigis, peaks olema juurdepääsetav kõigis liikmesriikides; on veendunud, et ELi institutsioonide avalik infosisu peaks olema võimalikult üldkasutatav;
15. on seisukohal, et audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi kõikide muudatuste puhul tuleks võtta arvesse audiovisuaalsele sisule juurdepääsemise uusi võimalusi ning muudatused peaksid olema kooskõlas autoriõigust käsitlevate õigusaktide praeguse reformiga;
16. on seisukohal, et teatavad veebipõhised vahendajad ja veebiplatvormid saavad kultuuriteostest ja -sisust tulu, kuid seda tulu ei pruugita alati loojatega jagada; kutsub komisjoni üles kaaluma tõenditepõhiseid võimalusi, et käsitleda väärtuse ülekandmist sisult teenustele, millega võimaldataks autoritel, esitajatel ja õiguste omajatel saada õiglast tasu oma teoste kasutamise eest internetis, takistamata innovatsiooni;
17. juhib tähelepanu asjaolule, et digitaalse turu kiire tehnoloogiline areng nõuab autoriõiguse jaoks tehnoloogiliselt neutraalset raamistikku;
18. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks digitaalse ühtse turu jaoks ELi strateegia väljatöötamise koostöös heade digiteerimistavade alal juhtivate riikidega, et võtta paremini arvesse ELi-väliste riikide tehnoloogiauuendusi, eelkõige intellektuaalomandi valdkonnas, parandades nii koostalitlusvõimet ja suurendades Euroopa ettevõtete kasvu- ja laienemisvõimalusi rahvusvahelisel turul;
19. kutsub levitajaid üles avalikustama kogu kättesaadava teabe selliste tehnoloogiliste meetmete kohta, mis on vajalikud nende sisu koostalitlusvõime tagamiseks;
20. toetab komisjoni püüdlusi tagada digitaalsete komponentide koostalitlusvõime ja rõhutab, kui oluline on standardimine, mida on võimalik saavutada nii standardi rakendamiseks oluliste patentidega kui ka avatud litsentsimismudelitega; väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle õiguste omajate ja standardi rakendamiseks oluliste patentide kasutajate vaheliste läbirääkimiste tasakaalustatud raamistiku väljatöötamisel, et tagada õiglased litsentsimistingimused; palub komisjonil teadmiseks võtta ja järgida Euroopa Liidu Kohtu otsuse C-170/13 (Huawei vs. ZTE) vaimu, kuna sellega luuakse tasakaal standardi rakendamiseks oluliste patentide omanike ja standardite rakendajate vahel, et teha lõpp patendirikkumistele ja tagada õiglase, mõistlike ja mittediskrimineerivate (FRAND) litsentsilepingute tõhus sõlmimine;

21. väljendab heameelt komisjoni tegevuskava üle ajakohastada intellektuaalomandiõiguste tagamist veebis, pidades silmas kommertstasandil toimuvaid rikkumisi; toonitab autoriõigust käsitlevate õigusaktide ja seotud õiguste austamise tähtsust digitaalajastul; on seisukohal, et direktiivi 2004/48/EÜ kohane autoriõiguse jõustamine kõigis liikmesriikides on äärmiselt oluline ning autoriõigus ja seotud õigused on ainult nii tõhusad kui nende kaitsmiseks kehtestatud jõustamise meetmed; toonitab, et EL seisab silmitsi märkimisväärse arvu intellektuaalomandiõiguste rikkumistega ning komisjoni andmetel märkisid tolliasutused 2014. aastal enam kui 95 000 kinnipidamisjuhtu ja 35,5 miljoni konfiskeeritud eseme väärtus on hinnanguliselt üle 600 miljoni euro¹; rõhutab intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse rolli usaldusväärsete andmete ja objektiivsete analüüside tagamisel selle kohta, milline on rikkumiste mõju majandustegevuses osalejatele; nõuab seetõttu, et võetaks vastu tõhus, jätkusuutlik, proportsionaalne ja kaasajastatud lähenemine intellektuaalomandiõiguste tagamisele, rakendamisele ja kaitsmisele veebis, eelkõige kommertstasandil toimuvate rikkumiste osas; märgib, et mõnel juhul võivad autoriõiguse rikkumise põhjuseks olla probleemid sellise soovitud sisu leidmisega, mis oleks seaduslikult kättesaadav; nõuab seepärast suurema hulga kasutajasõbralike seaduslike pakkumiste väljatöötamist ja avalikku propageerimist;
22. väljendab heameelt nn rahavoost lähtuva („follow the money”) käsituse üle ning ergutab tarneahelas osalejaid võtma kooskõlastatud ja proportsionaalseid meetmeid, et võidelda intellektuaalomandiõiguste rikkumiste vastu kommertstasandil, tuginedes vabatahtlike lepingute tavale; rõhutab, et komisjon peaks koos liikmesriikidega edendama tarneahelas teadlikkust ja hoolsust ning ergutama teabe- ja parimate tavade vahetust ning tõhusamat avaliku ja erasektori koostööd; toonitab, et tarneahelas osalejate mis tahes meetmed kommertstasandil toimuvate rikkumistega võitlemiseks peaksid olema põhjendatud, kooskõlastatud ja proportsionaalsed ning hõlmama tõhusate ja kasutajasõbralike õiguskaitsevahendite võimalust kahjustatud osapoolte jaoks; peab vajalikuks suurendada tarbijate teadlikkust autoriõiguse ja seotud õiguste rikkumise tagajärgedest;
23. usub, et komisjon peaks algatama arutelu ning tuleks teostada tõenduspõhised analüüsid selle kohta, kas kõik väärtusahelas osalejad, sealhulgas veebipõhised vahendajad, veebiplatvormid, sisu- ja teenusepakkujad ning ka veebivälised vahendajad, nagu edasimüüjad ja jaemüüjad, peaksid võtma mõistlikke ja asjakohaseid meetmeid ebaseadusliku sisu, võltsitud kauba ja intellektuaalomandiõiguste rikkumiste vastu kommertstasandil, tagades samas lõppkasutajale võimaluse pääseda juurde ja levitada teavet või kasutada vabalt valitud rakendusi ja teenuseid; rõhutab vajadust kaaluda vahendajate rolli täpsustamist, eelkõige seoses võitlusega intellektuaalomandiõiguste rikkumiste vastu, tuginedes põhjalikule, sihipärasele ja tõenduspõhisele analüüsile ning võttes arvesse kõiki asjaomaseid komisjoni avalikke konsultatsioone; rõhutab, et internetiteenuse osutajatel ja veebipõhistel vahendajatel peaks igal juhul olema rangelt määratletud kohustused ja nad ei peaks täitma kohtutele antud rolli, et vältida õiguskaitse erastamist; kutsub komisjoni üles koostama hindamisuuringu veebisaitide kohtuliku blokeerimise ning teavitamis- ja eemaldamissüsteemide tõhususe kohta;
24. tunnustab sisuteenuse pakkujate rolli teoste loomises ja levitamises, sealhulgas internetis, ning tõdeb, et veebiplatvormide kasvu on soodustanud tarbijate nõudlus; tunnustab, et

¹ Vt „Report on EU customs enforcement of intellectual property rights – Results at the EU border 2014”, maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat, 2015.

kehtivad vahendaja vastutuse põhimõtted on võimaldanud veebiplatvormide kasvu, ning hoiatab, et uue õiguskindlusetuse loomine selles valdkonnas võib avaldada kahjulikku mõju majanduskasvule; märgib teatavate veebipõhiste vahendajate kasvavat tähtsust ja nende valitseva positsiooni võimalikku kahjulikku mõju autorite loomepotentsiaalile ja õiglasele tasustamisele ning teoste muude levitajate pakutavate teenuste arengule;

25. soovib, et veebiplatvorme käsitleva tulevase seadusandliku ettepaneku aluseks võetaks tarbijate, loojate ja digitaalvaldkonna töötajate huvid ja eelkõige kaitsetumate isikute kaitse;
26. rõhutab, et autoriõiguse sisuliseks jõustamiseks peaks täielik teave õiguste omajate identiteedi ja asjakohasel juhul õiguste kaitse kestuse kohta olema üldsusele hõlpsasti kättesaadav;
27. tuletab meelde, et direktiivi 2000/31/EÜ artikli 5 kohaselt on internetiteenuste osutajad kohustatud oma identiteedi selgesti tuvastatavaks tegema ja et selle nõude täitmine on hädavajalik, et tagada tarbijate usaldus e-kaubanduse vastu;
28. võtab teadmiseks komisjoni eesmärgi võtta tagasi ettepanek Euroopa ühise müügiõiguse kohta ja tuletab sellega seoses meelde parlamendi 26. veebruari 2014. aasta esimese lugemise seisukohta; rõhutab, et enne mis tahes lähenemisviisi kasutuselevõttu tuleb koguda ja analüüsida võimalikult palju tõendeid ja konsulteerida sidusrühmadega, eriti seoses mõjuga, mida see avaldaks tarbijatele praegu riiklike õigusaktide alusel pakutavale kaitsele, eelkõige materiaalsete kaupade või digitaalse sisu veebimüügilepingust mittekinnipidamise puhuks ette nähtud õiguskaitsevahendite ning Rooma I määruse kohaldamist puudutava õiguskindluse osas;
29. on veendunud, et digitaalset sisu käsitlevate lepingutingimuste tehnoloogiliseks neutraalsuseks ja tulevikukindluseks peavad need tuginema põhimõtetele; rõhutab lisaks, et seoses komisjoni tulevaste ettepanekutega selles valdkonnas on oluline vältida ebakõla ja kattuvust olemasolevate õigusaktidega ning pikemas perspektiivis veebi- ja veebiväliste lepingute ning eri turustuskanalite vahelise põhjendamatu õigusliku lõhe loomise ohtu, pidades silmas ka õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi tarbijaõigustikku;
30. on seisukohal, et komisjoni muudetud ettepanekus tuleks ühtlasi täpsustada, kuidas olemasolevaid eeskirju kohaldatakse digitaalkeskkonnas piiriülese veebimüügi korral, sealhulgas tuleks täpsustada teenuste direktiivi kohaldamist, et käsitleda kodakondsusel või asukohal põhinevat ebaõiglast diskrimineerivat hinnapoliitikat veebis;
31. ergutab komisjoni analüüsima ELi tarbijakaitsealase materiaaõiguse kaitsetaset nn ühistarbimises ning tasakaalustamatust tarbijatevahelistes lepingulistest suhetes, mida soodustab ühistarbimise platvormide kaudu osutatud teenuste üha laialdasem tarbimine;
32. rõhutab vajadust tõhustada protsesse, mis võimaldavad ettevõtetel tegevust alustada ja veebipõhiselt tegutseda kõigis liikmesriikides ning mis tuleks ühtlustada ja digitaalseks muuta, ning kutsub komisjoni üles seda oma siseturustrateegias täiendavalt kaaluma;
33. palub komisjonil tagada, et erilist tähelepanu pöörataks küsimustele, mis takistavad tarbijatel ja ettevõtetel saada kasu kõigist, nii digitaalsetest kui ka ELis digitaalkanalite kaudu pakutavatest toodetest ja teenustest, ning mis takistavad ettevõtete tegevuse

alustamist ja laiendamist, piiriülest tegutsemist ja innovatsiooni;

34. kutsub liikmesriike üles kohaldama ühtseid standardeid ja häid tavaid digitaalse halduse valdkonnas, keskendudes eelkõige õigusasutustele ja kohalikele ametiasutustele;
35. rõhutab, et digitaalne areng toob kaasa ka sisulise muutuse avalikus halduses, luues palju tõhusama, lihtsama ja kasutajasõbralikuma e-halduse; on sellega seoses seisukohal, et kodanike ja ettevõtete jaoks on väga oluline, et äriregistrid oleksid omavahel ühendatud;
36. toetab tarbijate kaitsmiseks ELi-ülese vaidluste lahendamise platvormi loomist 2016. aasta jooksul; toonitab, et tarbijaõigusi ei saa tagada ilma tõhusate õigusaktide ja juurdepääsuta õiguslikele vahenditele; on seisukohal, et ka e-kaubandus edeneks, kui tarbijatel on võimalus teha veebis oste nii, et kogu ELis kehtivad sarnased tingimused;
37. rõhutab, et veebiturve on üks digitaalse ühtse turu eeltingimus, ning on just seetõttu veendunud, et sel kiiresti kasvaval turul tuleb tagada võrgu- ja infoturve; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni algatuse üle luua küberturbe alane avaliku ja erasektori partnerlus võrguturbe tehnoloogiate ja lahenduste vallas;
38. nõuab, et IKT-koolitustele ELi vahendite eraldamise õigusraamistik oleks tõhusam, võimaldamaks tõsta ELi konkurentsivõimet;
39. juhib tähelepanu asjaolule, et ELis esineva tehnoloogilise lõhega tuleb tegeleda digitaalse ühtse turu poliitika õigusraamistiku kaudu; toonitab, et regioonide, maa- ja linnapiirkondade ning põlvkondade vahelise lõhe vähendamiseks on vaja ennetavat lähenemisviisi;
40. juhib tähelepanu asjaolule, et digitaalse ühtse turu poliitika tugeva õigusraamistiku toetamiseks on vaja otse toetada arengut ja innovatsiooni ELi ettevõtetes; toonitab seetõttu, et VKEsid tuleb julgustada kasutama digitaaltehnoogiaid ning arendama IKT-oskusi ja -teenuseid;
41. juhib tähelepanu asjaolule, et digitaalne innovatsioon loob majanduskasvu ning et digitaalse turu poliitika tugev õigusraamistik peab hoogustama ettevõtlust; toonitab, et välja tuleb töötada ergutusprogrammid noortele innovaatoritele eesmärgiga rakendada Euroopa noorte potentsiaali.

NÕUANDVAS KOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	3.12.2015
Lõpphääletuse tulemus	+: 21 -: 3 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Laura Ferrara, Enrico Gasbarra, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Gilles Lebreton, António Marinho e Pinto, Jiří Maštálka, Emil Radev, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, József Szájer, Tadeusz Zwiefka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Angel Dzhambazki, Jytte Guteland, Heidi Hautala, Stefano Maullu, Rainer Wieland, Kosma Złotowski